

Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni väljaminevate investeeringute valge raamatu kohta

Eesti seisukohad võetakse Euroopa Komisjoni poolt 24. jaanuaril 2024. a. esitatud valge raamatu väljaminevate investeeringute kohta (edaspidi valge raamat), et käivitada avalik arutelu ning koguda sisendeid ja reageeringuid. Valges raamatus kirjeldatakse väljaminevate investeeringutega seotud ELi ettevalmistava töö hetkeseisu, mis aitab ühtlasi mõista sidusrühmade seisukohti ning olla kursis liikmesriikides toimuvate arutelude ja analüüsidega väljaminevate investeeringute ning majandusjulgeoleku teemal.

Tuginetakse varasematele algatustele:

- EL majandusjulgeoleku strateegia rõhutab, et kuigi avatud üleilmsed turud on EL konkurentsivõime aluseks, siis tehnoloogia ja oskusteabe leke seoses väljaminevate investeeringutega võib suurendada sõjalist luurevõimet jõududel, kes ohustavad rahu ja julgeolekut.

- Elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendav riskihindamine koos liikmesriikidega on kindlaks määranud neli elutähtsat tehnoloogiavaldkonda (kõrgtehnoloogilised pooljuhid, tehisintellekt, kvanttehnoloogia ja biotehnoloogia), kui kõige riskantsemad ja tundlikumad seoses tehnoloogia turvalisuse ja lekkega. Põhjalik hindamine nõuab head arusaamist ELi investorite väljaminevatest investeeringutest ning tehnoloogiast ja oskusteabest, mida asjaomaste tehingute puhul võidakse edasi anda.

Ettepaneku kohaselt on Komisjon jõudnud järeldustele, et teadmised ELi investorite tehtud väljaminevatest investeeringutest on väga lünklikud ning liikmesriigid ei hinda väljaminevaid investeeringuid julgeoleku huvides. Samuti pole investeeringutega kaasnevate riskide ja nende realiseerumise tõenäosuse hindamiseks hetkel piisavalt detailseid andmeid. Enne võimalike julgeolekuriskide analüüsimist on vaja selgust milliseid väljaminevaid investeerimistehinguid, potentsiaalselt asjasse puutuvaid tehnoloogiaid tuleks vaadata ning kas keskenduda tuleks konkreetsetele riikidele.

Eesti seisukohad:

1. Toetame Euroopa Liidust väljaminevate investeeringutega kaasnevate riskide väljaselgitamiseks Euroopa Komisjoni ettepanekut luua 12 kuuline seiremehhanism tingimusel, et seire toimub olemasolevate andmete alusel ning liikmesriikidega ühiselt kokkulepitud metoodika, riskiriikide ja tehnoloogiavaldkondade ulatuses.
2. Seire ja riskihindamise käigus kogutud teabe jagamine liikmesriikide ja Euroopa Komisjoniga väljaminevate investeeringute eksperdirühma kaudu on võimalik, kui on eelnevalt täpsustatud jagatava teabe loetelu ning konfidentsiaalse info kaitsmine.
3. Euroopa Liidust väljaminevate investeeringutega kaasnevate riskide hindamise tulemusel tulevikus pakutavate lahenduste puhul eelistab Eesti olemasolevaid meetmeid. Samuti on tähtis meetmete proportsionaalsus ja rakendatavus, lähtudes riskihindamise tulemustest.